

Doc 06474

יום ה' ל' בסיון תשס"ה 7705 מעריב 7

דעות דיון ONLINE במאמרים
באתר nrg.co.il

עורך דעות: בן-דוד ימיני

גיא תעיי

מודל שרת

ארבעים שנה למותו של ראש הממשלה השני, משה שרת
יש מה לזכור. יש מה ללמוד

שבשנות ה-50 הקדימה את זמנה, כבר הפכה לקוני צנווס. נאומי ההתנתקות של אריאל שרון, בהם דיבר על מגבלות הכוח הצבאי, כאילו צוטטו מפיו. הניסיונות הנוכחיים של הדרג המדיני לפקח ביי עילות על מהלכי הצבא, כה מזכירים את התייג עותו הסיזיפית של שרת בריסון המטכ"ל. אפילו מטרתה העיקרית של ההתנתקות, לגיטימציה ביי נלאומית ואזורית למהלכי ישראל (קל וחומר - לקיומה), היתה נר לרגליו. כל זאת סיכם ביומנו, באפריל 1954, כשנידונה אפשרות למבצע צבאי נגד הפידאיון:

"השאלה היא מהו הרע במיעוטו - מאמצים להביא לידי הרגעה מתוך הסתכנות בתקריות נוספות, שבהן אנו נהיה הנפגעים, או מבצע נרחב ונמרץ המ כווון לעקירת הנגע משורש עם סכנת חבלה חמורה במעמד המדינה, בלי שהמבצע עצמו ישיג מטרתו הישירה. לעת עתה - ומאוד הרגשתי את המילים 'לעת עתה' - סבורה הממשלה כי הדרך הראשונה היא המהווה את תפיסת הרע במיעוטו".

דווקא מתוך הכרה בעוצמה צבאית, ביקש שרת למנוע הסלמה ביחסים עם הערבים, הכיר בחסרונות האקטיביזם הצבאי וביקש למתן את הסכסוך, תוך ידיעה כי פתרונו עדיין בלתי-אפשרי. בהחלט נשמע מוכר.

ארבעים שנה מאז שהלך לעולמו, הגיעה השעה להקים לכבודו משכן הולם, שיחליף את הדירה התל-אביבית הצפויה, בה מצויים ספרייתו וארכיונו, השוכנת - כמה אירוני, ברחוב בן-גוריון. הכרה בת-רומתו למדינה וכמורשתו, גם מאלה שאינם שותפים לה, תהיה הצעד הראשון לעשיית צדק עם זכרו.

הכותב מלמד בניה"ס להיסטוריה באוני' העברית וחבר מרכז הליכוד

בנג'מין ד'וראלי קבע בשעתו, כי רצה אינו משנה את פני ההיסטוריה. ביום בו מלאו ארבעים שנה לפטירתו של משה שרת, ניתן לומר כי גם רצה אופי אינו כזה. "בורד בצמרת", הגדיר אמנון דנקנר את ראש הממשלה השני של ישראל. בשתי שנות כהונתו גילה שרת עד כמה מנהיג יכול להיות בורד, זנוח ונבגד. מביתו בשדה בוקר, הטיל עליו דוד בן-גוריון צל ענק. הרמטכ"ל דיין קשר נגדו. שרים זלזלו בו, והפקידות הבכירה השמיצה אותו. למרות זאת, עמל בכל מאורו לקדם מדיניות פרגמטית בש-נים קשות. ניסה, אך הוכרע בידי מתנגדיו, שסילקו-הו גם מתפקיד שר החוץ ביוני 1956, כאומרים למחות את דרכו מדברי הימים.

שרת היה שונה בתכלית מקודמו. הוא חסר את כושר המנהיגות, יכולת הביצוע, האופי המניפולטי-בי ויחסי הציבור של בן-גוריון. סוד כוחו היה ביכור לת אינטלקטואלית, ראייה למרחוק ויושר מפותח. חוש צדק שכמעט טרפד לפני כ-55 שנה שיחות, שהתקיימו אותה עת עם ירדן, זאת לאחר שהתווכח מרה עם המלך עבדאללה, אם גרמניה היתה חברה בחבר הלאומים.

באנקדוטה זו ניסו יריביו להציגו כמתנשא וקטנוני. גי. אך ניתן לראות בה את האדם שבו, אשר עמד על האמת שלו, סירב לכופ עצמו מול גדולים, אישיות שערכיה מוליכים אותה - לא ההפך.

בשמאל נוהגים לכנותו "אבי האסכולה היונית". הגדרה פשטנית משהו לבעל תפיסת עולם מורכבת. שרת תמך בהפעלת עוצמה צבאית בשעת הצורך, לא התנגד לגירוש פלשתינים במלחמת העצמאות, ושש לממן ניסיונות מצד קבוצות אופוזיציה ערביות לה-פיל משטרים עוינים במזה"ת.

אך המורשת שלו זוכה לתהילה היסטורית; זו